

HTML verzia článku: <http://www.prohuman.sk/pedagogika/pregradualni-system-pripravy-asistentu-pedagoga>

PDF verzia článku: <http://www.prohuman.sk/files/Pregradualni-priprava-ap.pdf>

Publikované: 8. 9. 2014

PREGRADUÁLNÍ SYSTÉM PŘÍPRAVY ASISTENTŮ PEDAGOGA

Michalík, J.; Langer, J.; Křížkovská, P.; Švecová, V.

Anotace: Následující text vznikl jako jeden z výstupů projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání reg. č. CZ.1.07./1.2.00/43.0003, řešeného na Ústavu speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Přináší teoretické a praktické informace, jež byly získány na podkladě kvalitativního šetření mezi asistenty pedagoga na území celé České republiky. Text si klade za cíl vymezit základní legislativní rámec působení asistenta pedagoga (dále jen AP) a pregraduálního systému odborné přípravy. Od absolvované kvalifikace se následně odvíjí platové ohodnocení a s tím související pracovní zařazení.

Klíčová slova: Asistent pedagoga, negraduální příprava, praxe

Úvod

Kvalifikační předpoklady pro výkon profese AP jsou v aktuálně velmi variabilní. Obecně může profesi AP vykonávat pedagogický pracovník, který je zaměstnancem školy. AP působí ve třídě, v níž je začleněn žák (či více žáků) se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP). AP podporuje zajišťovat učitelé plynulý chod výuky v rámci vzájemné kooperace. AP je současné době jedno z nejvíce využívaných podpůrných opatření pro žáky se SVP. Avšak ne všichni AP mají stejné kvalifikační předpoklady. V této souvislosti lze konstatovat, že ne všichni AP mohou být erudovaní odborníci, ať už na základě praktických dovedností či teoretických znalostí a jejich následnému uplatnění přímo v místě výkonu práce.

Kvalifikační předpoklady AP

Legislativně jsou kvalifikační předpoklady vymezeny na základě § 3 zákona č. 563/2004 Sb., tedy zákona o pedagogických pracovnících. Uvedené předpoklady jsou povinni splňovat všechny pedagogičtí pracovníci. Jde o:

- způsobilost k právním úkonům,
- trestní bezúhonnost,
- odborná kvalifikace pro vykonávanou přímou pedagogickou činnost,

- zdravotní způsobilost,
- prokazatelná znalost českého jazyka.

Na základě vyhlášky č. 317/2005 Sb., v platném znění jsou AP zařazeni do některé z možných platových tříd podle typu vzdělání, které mají ukončeno. Od typu absolvovaného vzdělání se také odvíjí jejich pracovní náplň. Ovšem základní rámec kvalifikačního požadavku stanovuje § 20 zákona č. 563/2004 Sb., pro asistenty ve třídách s dětmi, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP). Pro přehlednost je zde uvádíme v mírné úpravě.

Odbornou kvalifikaci lze získat:

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a
 - 1) vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
 - 2) studiem pedagogiky,
 - 3) absolvováním vzdělávacího programu pro AP uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),
- c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,
- d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a
 - 1) vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
 - 2) studiem pedagogiky,
 - 3) studiem pro asistenty pedagoga,
- e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo
- f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a
 - 1) vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
 - 2) studiem pedagogiky,
 - 3) studiem pro AP.

Podle odstavce 2 stejného paragrafu se k uvedeným možnostem přidávají v případě asistentů, kteří vykonávají pomocné výchovné práce tyto možnosti získání kvalifikace:

- a) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,
- b) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu AP,
- c) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a
 - 1) studiem pedagogiky,

- 2) studiem pro AP,
d) základním vzděláním a studiem pro AP.

Výše uvedené poskytuje přehled legislativně vymezených podmínek k získání kvalifikace AP. Uvedené rozpětí rozličných stupňů vzdělání podmiňuje výši finančního ohodnocení za vykonanou práci. Informace lze zestručnit následujícím způsobem. Pokud člověk absolvoval středoškolské vzdělání se zaměřením na studium pedagogiky, vyšší odborné či vysokoškolské vzdělání, je kompetentní vykonávat pozici AP. Další variantou jsou také kurzy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro AP. Pokud člověk neabsolvoval pedagogické vzdělání, musí splnit studium v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v rozsahu maximálně 120 hodin. Absolvent získá osvědčení.

Nyní budou prezentovány možnosti získání vzdělání v jednotlivých krajích České republiky. V **Ústeckém kraji** nabízí Pedagogická fakulta J. E. Purkyně bakalářský studijní obor s názvem „*Sociálně pedagogická asistence*“. Tento obor je realizován v prezenční i kombinované formě a standardní doba studia je 3 roky. Absolventi oboru se mohou uplatnit při organizaci volnočasových aktivit pro dospělé v charitativních institucích, stacionářích, v domech s pečovatelskou službou a střediscích práce pro jednotlivé osoby. V **Jihomoravském kraji** poskytuje podobný tříletý bakalářský studijní obor s názvem „*Sociálně pedagogické asistentství*“ Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. Tento studijní obor je zaměřen na výchovně-vzdělávací práci s dětmi, mládeží i s dospělými z nejrůznějšího sociálně znevýhodněného prostředí. Forma studia je prezenční a studium trvá 3 roky. V rámci programu „*Specializace v pedagogice*“ nabízí Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity řadu studijních oborů se zaměřením na pedagogické asistentství, které jsou realizovány prostřednictvím dvouoborového studia. Jedná se například o pedagogické asistentství přírodopisu pro ZŠ, pedagogické asistentství občanské výchovy pro ZŠ. Na práci žáky se SVP je zaměřeno „Pedagogické asistentství speciální pedagogiky pro základní školy“. Je třeba zdůraznit, že absolvent kombinace studijních oborů Pedagogické asistentství pro základní školy a Pedagogické asistentství příslušného oboru pro základní školy může v rámci navazujícího magisterského studia pokračovat příslušnými studijními obory Učitelství pro základní školy, pouze s bakalářským vzděláním nemůže působit jako pedagog. V souvislosti s touto skutečností lze rovněž upozornit na nízké finanční ohodnocení absolventa bakalářského studijního programu působícího jako asistent ve srovnání s učitelem. Univerzita Palackého v Olomouckém kraji realizuje tříletý bakalářský studijní obor v prezenční i kombinované formě s názvem „Pedagogické asistentství“. Absolvent tohoto studijního oboru je kvalifikován pro výkon funkcí AP jako výchovného pracovníka, pedagogického asistenta či asistenta. Poslední univerzitou, která nabízí bakalářský stupeň vzdělávání pro asistenty pedagoga, je Ostravská univerzita v Ostravě (**Moravskoslezský kraj**) v rámci bakalářského studijního programu „Pedagogika“. Absolventi tohoto studijního programu se mohou uplatnit nejen jako asistenti pedagoga, ale mohou působit i jako pedagogové v zařízení volného času.

AP, kteří nesplnili předpoklady pro výkon profese AP (viz výše), potřebují doplnit kvalifikaci studiem pedagogiky nebo studiem pro AP. Studium pedagogiky směřuje

spíše k jednotlivým typům zdravotního postižení. V rámci studia pro AP představují informace o zdravotním postižení či zdravotním znevýhodnění pouze jednu tematickou oblast. (Standardy pro udělování akreditací, 2010). Kurzy poskytované dalšími subjekty se uskutečňují prakticky ve všech krajích (kromě Plzeňského). Poskytovateli těchto rekvalifikačních kurzů jsou zpravidla školy, poradenská zařízení, Národní institut dalšího vzdělávání (dále jen NIDV) a další školicí centra. Obojí výše uvedené je akreditované MŠMT, které však již striktně nevymezilo časové dotace. Časová délka je sice stanovena Podmínkami pro udělování akreditace (celkem jde o 120 hodin, z toho 80 hodin teorie a 40 hodin praxe), avšak v praxi se dotace velmi různí. Například v Liberci pod NIDV má tento kurz 107 hodin teorie a 40 hodin praxe, naopak v Moravskoslezském kraji pod Krajským zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Nový Jičín – pracoviště Opava se jedná o 85 hodin teorie a pouze 8 hodin praxe. Následkem výše uvedeného dochází k odlišným zkušenostem účastníků jednotlivých kurzů a potažmo k rozličným profilům absolventů.

Díličí informace z kvantitativního šetření v oblasti vzdělávání a přípravy AP

Cílem uvedeného šetření bylo zjištění dostatečného množství informací o současné situaci v oblasti pregraduální přípravy AP. Výběr jednotlivých respondentů byl proveden

ve všech krajích České republiky tak, aby v Čechách a na Moravě byl zastoupen zhruba stejný počet zúčastněných krajů. Kvantitativního šetření se zúčastnilo celkem 838 respondentů z 13 krajů (Plzeňský kraj nedisponoval žádným respondentem) a hlavní město Praha. Jako základní metoda sběru dat byla zvolena forma dotazníku. Dotazník byl ověřen prostřednictvím spolupráce odborníků ze speciálněpedagogických center (dále jen SPC).

Pozice AP byla do školství zavedena z důvodu naplnění odpovídající podpory žákům se SVP. AP je kompetentní vytvářet v edukačním procesu podmínky, které vedou k jejich podpoře způsobem odpovídajícím jejich individuálním potřebám. Potřeba AP v českém školství se stále zvyšuje, jedním z důvodů je dlouhodobé zvyšování počtu dětí, žáků a studentů se SVP ve školách běžného vzdělávacího proudu. Uvedená dokládá níže tabulka č. 1.

Tab. č. 1 Počet asistentů pedagoga 2005 – 2012*

Rok	Fyzické osoby		Přepočet na plné úvazky	
2005	1588		1156,4	
2006	2132		1559,9	
2007	2923		2098,9	
2008	3450		2415,4	
2009	4044		2772,3	
2010	4751		3145,6	
2011	5386		3483,1	
2012	6576		4276,5	
	AP pro děti /žáky se ZP	AP pro děti /žáky se SZV	ZP - Přepočet na plné úvazky	SZn-Přepočet na plné úvazky
	5966	610	3797,1	479,4

*z údajů MŠMT (ÚIV do roku 2011) pocházejí z tzv. zahajovacích výkazů zpracovávaných k 30.9. příslušného roku pro daný školní rok. Cit. dle Michalík, J. Obecné údaje o AP, kap. 2 Návrh Standardu činnosti AP, UP, 2014 - pracovní text.

Tabulka č. 1 prezentuje vývoj počtu AP v období let 2005 až 2012. Z kolonek je patrný každoroční nárůst počtu AP, jež lze vysvětlit zvyšujícím se počtem dětí se SVP na běžných školách. Od roku 2012 dochází podle statistik Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy k rozdělení evidence AP, kteří pracují se žáky se zdravotním postižením a žáky se sociálním znevýhodněním.

Níže je uvedena tabulka, která předkládá průřez možných kurzů sloužících pro naplnění kompetence profese AP v jednotlivých krajích České republiky. Tabulka zahrnuje státní i neziskové organizace.

Tabulka č. 2: Kurzy pro studium asistenta pedagoga (minimální časové dotace 120 hodin)

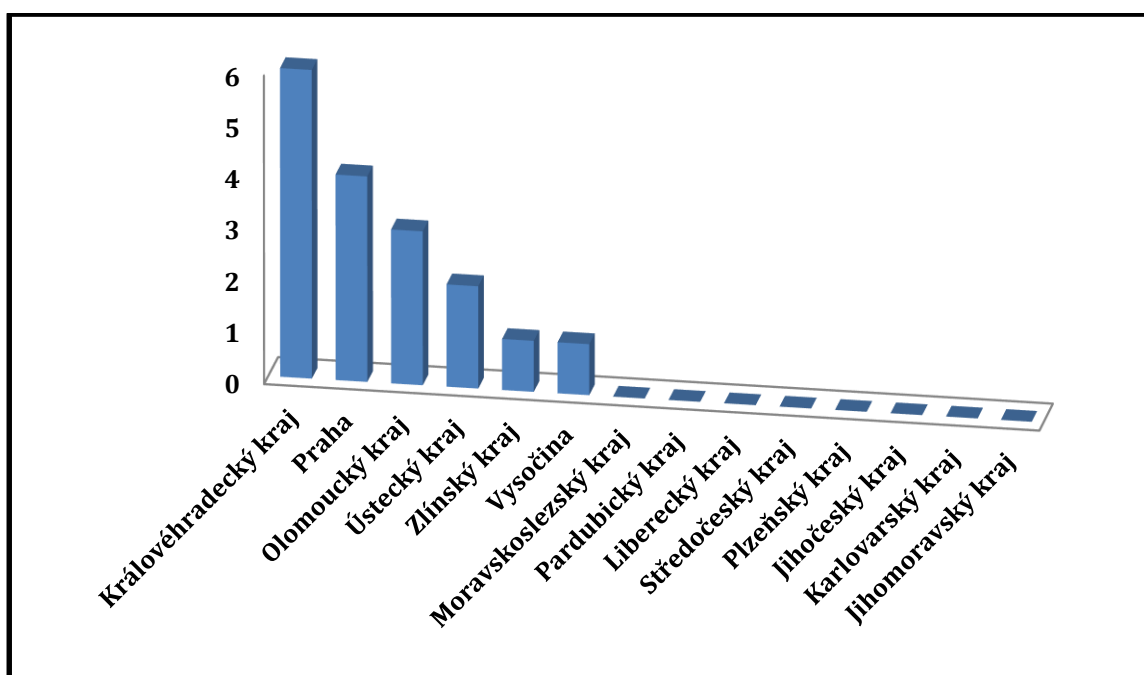
Organizace	Kraj	Název vzdělávací akce	Cílová skupina	Oblast akce	Forma	Časová dotace
Základní škola a Mateřská škola Prointepo s.r.o	Královéhradecký	Asistent pedagoga	Další pedagogičtí pracovníci	Studium pro AP	Kurz	136
Krajské vzdělávací a informační centrum	Královéhradecký	Asistent pedagoga	Další pedagogičtí pracovníci	Studium pro AP	Kurz	122
Centrum vzdělávání Královéhradeckého kraje, Náchod	Královéhradecký	Asistent pedagoga	Pedagogičtí pracovníci všech typů	Studium pro AP	Kurz	120

			a stupňů škol			
Školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Královéhradeckého kraje	Královéhradecký	Asistent pedagoga	Asistenti pedagoga	Studium pro AP	Cyklu s přednáškami a seminářů	120
Školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Královéhradeckého kraje	Královéhradecký	Asistent pedagoga	Asistenti pedagoga	Pedagogika	Cyklu s přednáškami a seminářů	120
Školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Královéhradeckého kraje	Královéhradecký	Asistent pedagoga	Další pedagogičtí pracovníci	Studium pro AP	Cyklu s přednáškami a seminářů	120
Jabok – vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická	Praha	Asistent pedagoga ve třídě s individuálně integrovaným žákem	Asistenti pedagoga	Studium pro AP	Cyklu s přednáškami a seminářů	120
Institut pedagogicko-psychologického poradenství v ČR	Praha	Asistent pedagoga	Další pedagogičtí pracovníci a pracovníci všech typů škol	Speciální pedagogika	Cyklu s přednáškami a seminářů	120
Institut pedagogicko-psychologického poradenství v ČR, školské poradenské zařízení a zařízení pro DVPP	Praha	Asistent pedagoga	Asistenti pedagoga	Ostatní	Kurz	120

Národní institut pro další vzdělávání (zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků)	Praha	Studium pro asistenty pedagoga		Studium pro AP	Cyklu s přednáškami a seminářů	147
Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická Schola Viva, o.p.s.	Olomoucký	Asistent pedagoga	Asistenti pedagoga	Studium pro AP	kurz	132
Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická Schola Viva, o.p.s.	Olomoucký	Asistent pedagoga podle § 20 písm. e) zákona č. 563/2004 Sb.	Další pedagogičtí pracovníci	Studium pro AP	Kurz	132
SCHOLA SERVIS – centrum vzdělávání a středisko služeb školám, Prostějov, příspěvková organizace	Olomoucký	Asistent pedagoga	Pedagogičtí pracovníci všech typů a stupňů škol	Ostatní	Cyklu s přednáškami a seminářů	120
Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Sofia	Ústecký	Asistent pedagoga	Asistenti pedagoga	Studium pro AP	Kurz	121
Pedagogické centrum Ústí nad Labem, zařízení pro další vzdělávání	Ústecký	Studium pro asistenty pedagoga	Asistenti pedagoga	Pedagogika	Kurz	120

pedagogickýc h pracovníků, o. p. s.						
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Zlín	Zlínský	Kvalifikační kurz – Asistent pedagoga	Asistenti pedagoga	Studium pro AP	Předn ášky a semi náře	120
Vysočina Education, školské zařízení pro další vzdělávání ped. pracovníků a středisko služeb školám	Vysočina	Studium pro asistenty pedagoga	Asistenti pedagoga	Studium pro AP	Kurz	120

Graf k tabulce č. 2: **Kurzy pro studium asistenta pedagoga (minimální časové dotace 120 hodin)**

Z tabulky (i grafu) je patrné, že nejširší nabídka vzdělávání AP je v Královéhradeckém kraji a to v 6 případech. Poměrně širokou škálu nabízí hlavní město Praha – 4 možnosti. Na Moravě jsou kurzy dostupné v Olomouckém kraji ve 3 vzdělávacích zařízeních. Další možnost studia AP poskytuje Ústecký kraj (2 možnosti), poté následuje Zlínský kraj a Vysočina (každá v 1 případě). V ostatních krajích se studium AP v minulosti objevilo jednorázově nebo nepravidelně, proto není uvedeno v tabulce.

Vysokoškolská příprava AP probíhá na pedagogických fakultách jednotlivých vysokých škol či univerzit, kde je studium koncipováno jako 3leté bakalářské a navazující magisterské /5 leté/. Níže je přiložen seznam vysokých škol v ČR, které disponují pedagogickou fakultou, což znamená potenciální možnosti studia na AP.

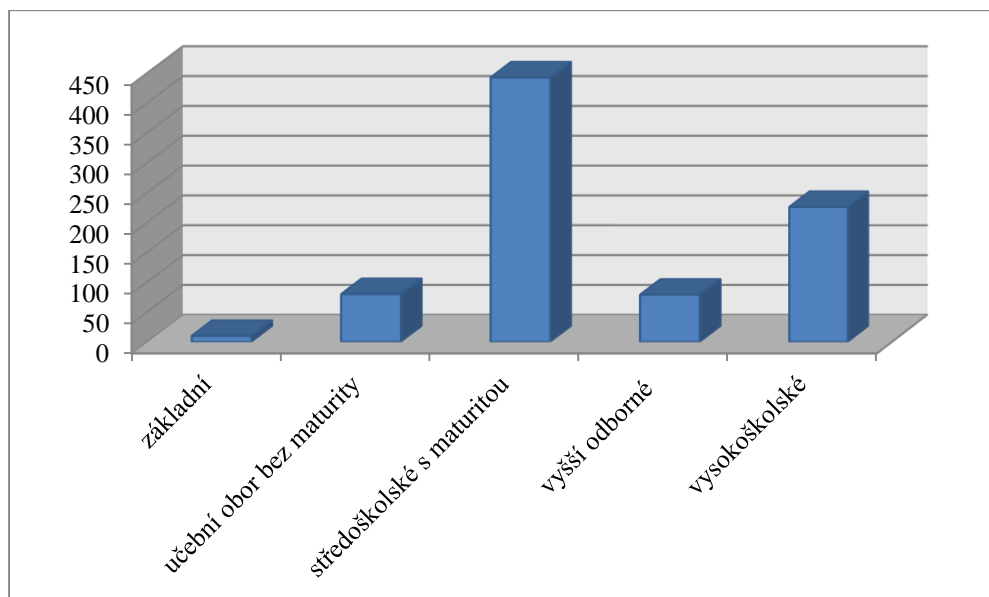
Tabulka č. 3: **Seznam vysokých škol v České republice**

Univerzita	Fakulta	Město	Kontakt
Univerzita Karlova	Pedagogická	Praha	www.pedf.cuni.cz
Jihočeská Univerzita	Pedagogická	České Budějovice	www.pf.jcu.cz
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně	Pedagogická	Ústí nad Labem	www.ujep.cz
Masarykova univerzita	Pedagogická	Brno	www.ped.muni.cz
Univerzita Palackého	Pedagogická	Olomouc	www.upol.cz
Ostravská univerzita	Pedagogická	Ostrava	www.pdf.osu.cz
Univerzita Hradec Králové	Pedagogická	Hradec Králové	www.uhk.cz
Západočeská univerzita	Pedagogická	Plzeň	www.zcu.cz
Technická univerzita	Pedagogická	Liberec	www.fp.tul.cz

Celkem se tedy jedná o 9 univerzit v ČR, jež se mohou podílet na přípravě budoucích AP.

Dále v rámci šetření pregraduální přípravy byli AP dotázáni na status jejich nejvyššího dosaženého vzdělání. Maximální dosažené vzdělání může ovlivnit jejich následnou praktickou a teoretickou vybavenost pro výkon profese AP.

Graf č. 4: **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

Tabulka ke grafu č. 4: **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

Základní	10	1%
Učební obor bez maturity	80	10%
Středoškolské s maturitou	443	53%
Vyšší odborné	79	9%
Vysokoškolské	226	27%

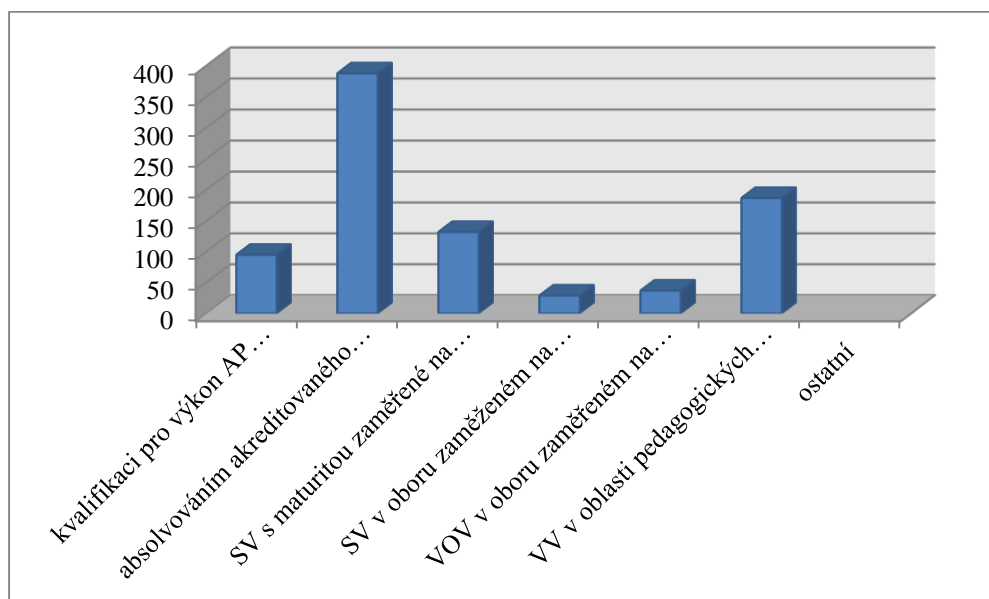
Σ838

Σ100

Z celkového počtu 838 respondentů disponuje vysokoškolským vzděláním 27 % (226) dotázaných. Z hlediska stupně vzdělávání převažují lidé se středoškolským vzděláním, které bylo ukončeno maturitní zkouškou a to v 53 %. 1% respondentů má vzdělání základní.

Dalším z dotazů byl způsob získání profesních kompetencí AP. Tato subkategorie byla vytvořena s ohledem na variabilitu pregraduální přípravy.

Graf č. 5: Jakým způsobem jste získal/a odbornou kvalifikaci asistenta pedagoga?

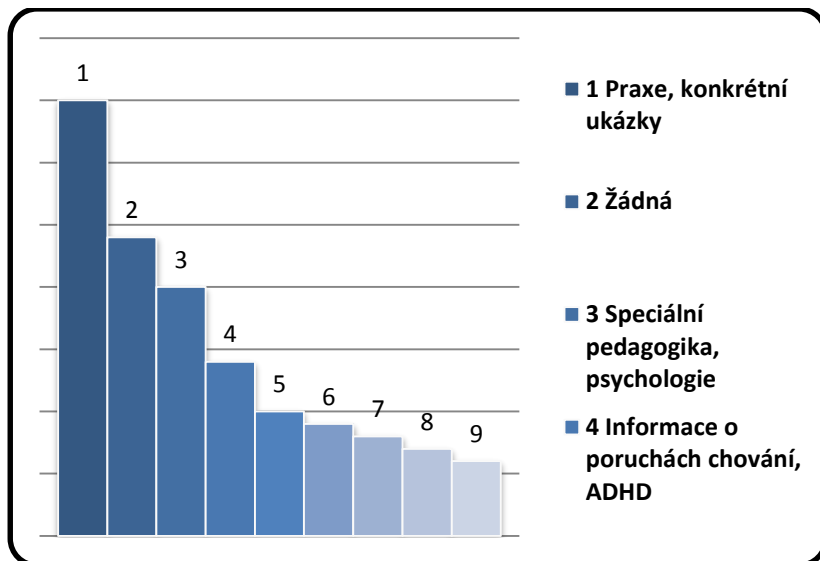
Tabulka ke grafu č. 5: Jakým způsobem jste získal/a odbornou kvalifikaci asistenta pedagoga?

Kvalifikaci na asistenta pedagoga zatím nemám	95	11%
Absolvováním akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga v zařízení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	388	46%
Středním vzděláním s maturitou zaměřené na pedagogiku	132	16%
Středním vzděláním v oboru zaměřeném na přípravu pedagogických pracovníků	29	3%
Vyšším odborným vzděláním v oboru zaměřeném na přípravu pedagogický asistentů	37	4%
Vysokoškolským vzděláním v oblasti pedagogických věd	187	22%
Ostatní	0	0%

Největší podíl respondentů uvádí, že odbornou kvalifikaci AP získali absolvováním akreditovaného vzdělávacího programu pro AP v zařízení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Dále mezi respondenty najdeme AP s vysokoškolským vzděláním v oblasti pedagogických věd, se středním vzděláním s maturitou zaměřené na pedagogiku, vyšším odborným vzděláním v oboru zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů a středním vzděláním v oboru zaměřeném na přípravu pedagogických pracovníků. Mezi respondenty najdeme i ty asistenty pedagoga, kteří žádnou kvalifikaci pro výkon funkce AP nemají a to v 11 %. Může se jednat o ty AP, kteří například studují vysokou či jinou školu nebo nemají dokončený akreditovaný vzdělávací program.

Další položkou bylo zaměření na vzdělávací témata v rámci pregraduální přípravy. Cílem byla identifikace těch témat, jež v průběhu vzdělávání respondenti postrádali.

Graf č. 8: **Jaká témata Vám v rámci vzdělávání/přípravy chyběla?**

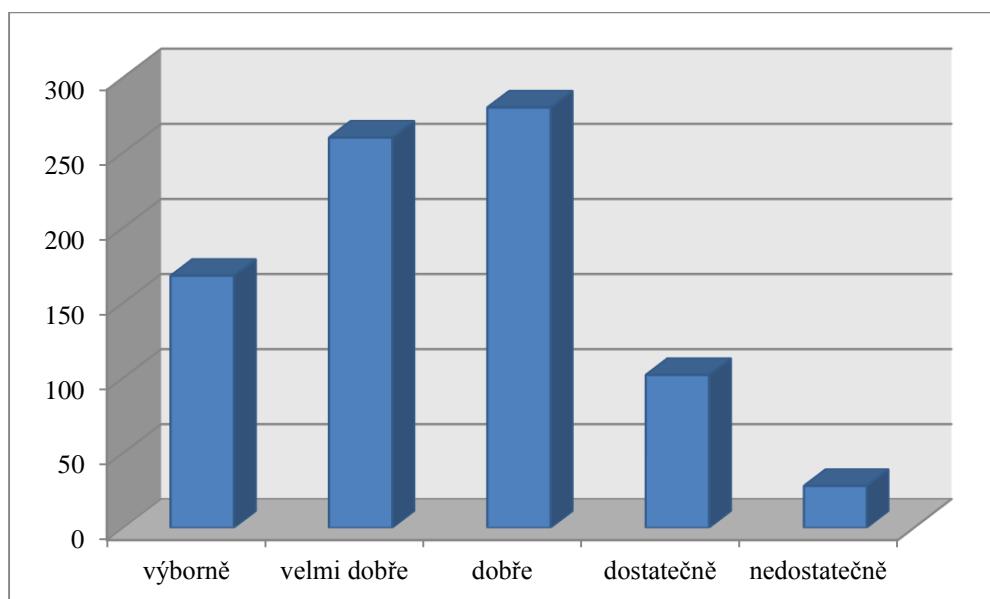

Z výše zobrazeného grafu je patrné, že největší podíl AP v rámci vzdělávání/přípravy postrádal praxi a konkrétní ukázky. I když respondenti byli převážně spokojeni s obsahem informačních zdrojů, překvapivě velké části z nich chyběly informace ze speciální pedagogiky a psychologie. Absence informací z oblasti speciální pedagogiky může souviset s rozdílným stupněm vzdělávání jednotlivých AP. Vzhledem k poměrně velké části AP s délkou praxe menší než jeden rok lze vysvětlit postrádání zejména praktických informací.

V rámci vzdělávání AP preferují formu zahrnující konkrétní praktické ukázky, které lze nejnázorněji přenést do praxe. Z tohoto poznatku je třeba vycházet při stanovování budoucího systému vzdělávání směrem k vyššímu procentu výuky formou praktických nácviků, zážitkových forem a nácviků s konkrétními pomůckami. Z odpovědí AP vyplývá, že sami považují ve svém vzdělávání za stěžejní oblast speciální pedagogiku a psychologii, což potvrzuje nutnost nastavení budoucího modulu vzdělávání tak, aby byly zastoupeny teoretické základní poznatky a ty byly poté převedeny do praktických ukázek a nácviků.

Další položka se tázala respondentů na reálnou dostupnost vzdělávacích programů pro získání kvalifikace AP. Vzhledem k variabilitě vzdělávání šlo o jeden ze stěžejních okruhů.

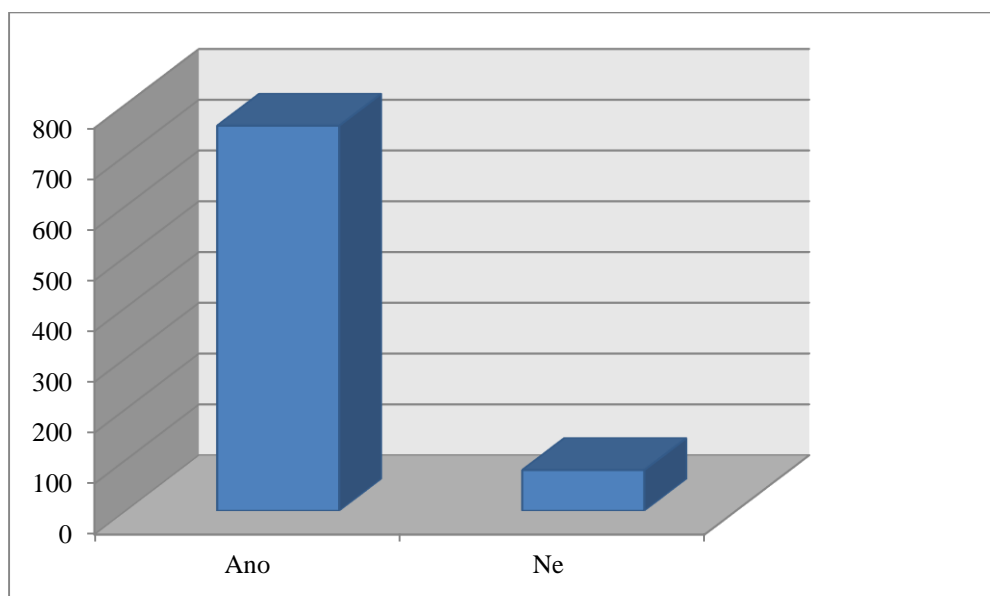
Graf č. 9: Dostupnost vzdělávacích programů určených pro získání kvalifikace k výkonu práce AP ve Vašem regionu hodnotíte:

Téměř shodné procento respondentů se pohybuje při hodnocení dostupnosti vzdělávacích programů určených k výkonu práce AP ve svém regionu mezi hodnotami 2 (velmi dobře) – 3 (dobře). Nedostatečně hodnotí dostupnost vzdělávacích programů určených k výkonu práce AP pouze 3%.

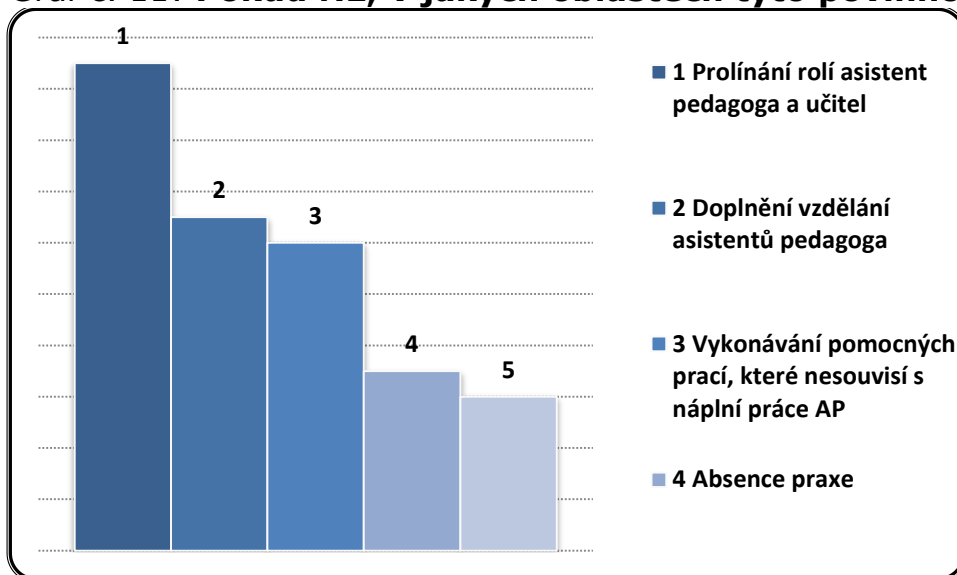
Následující položky byly zaměřeny na soulad teoretických informací a jejich praktických odezví. Cílem bylo zjistit, do jaké míry jsou respondenti spokojeni s teoretickými informacemi, které získali v průběhu pregraduální přípravy, konkrétně zda lze tyto informace dají převést do praxe. Dalším prvkem byla velmi diskutovaná profesní náplň AP s reálnými požadavky, jež jsou na jednotlivé AP reálně kladeny.

Graf č. 10: Domníváte se, že povinnosti, které Vám byly uloženy, odpovídají kompetencím nabytým během Vaší přípravy

10 % účastníků výzkumného šetření se domnívá, že povinnosti, které vycházejí z jejich profese, neodpovídají kompetencím, získaným během přípravy a dalšího vzdělávání. Naopak 90 % z celkového vzorku respondentů s tvrzením souhlasí. Udává soulad mezi teoretickými poznatky a následnou praxí. Jedná se o překvapivě velkou skupinu respondentů, s přihlédnutím k nesystemovosti vzdělávání a k neexistenci standardů práce AP.

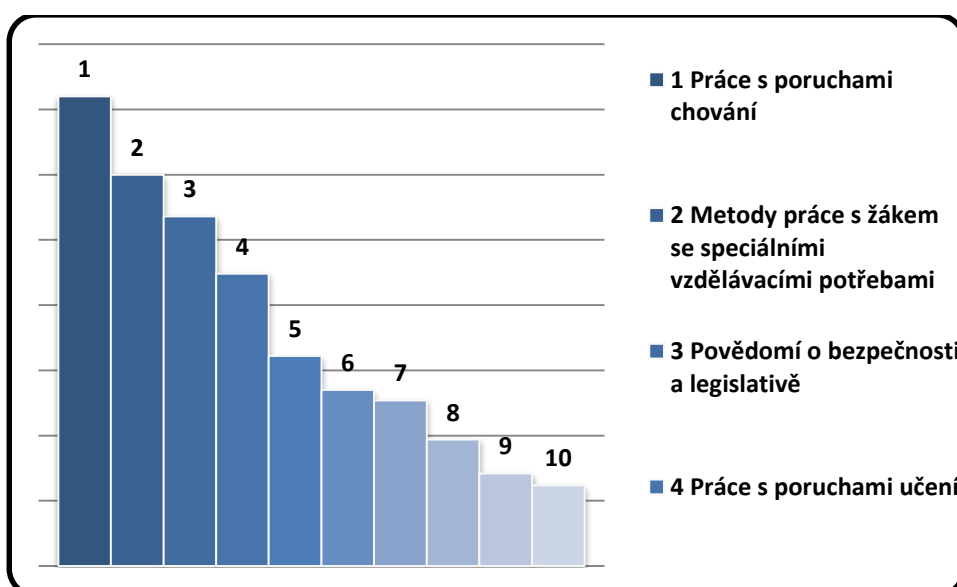
Graf č. 11: **Pokud NE, v jakých oblastech tyto povinnosti nekorespondují?**

AP zmiňují, že jejich povinnosti často souvisí s náplní práce a obligatorními činnostmi pedagoga. AP uvádějí zejména prolínání rolí jejich profesní náplně a obsahu práce učitele. Na druhém místě požadují navýšení vlastní odborné kvalifikace. Povinnosti nekorespondují v oblasti vykonávání pomocných prací, které nesouvisí s pracovními povinnostmi AP.

V následující položce měli respondenti uvést, v jaké oblasti postrádají potřebnou vzdělávací přípravu. Jejím cílem bylo identifikovat profesní kompetence AP.

Graf č. 12: **V jakých oblastech kompetencí Vaší profese cítíte, že Vám chybí potřebná vzdělávací příprava?**

Tabulka ke grafu č. 12: V jakých oblastech kompetencí Vaší profese cítíte, že Vám chybí potřebná vzdělávací příprava?

1	Práce s poruchami chování	360	43%
2	Metody práce s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami	300	36%
3	Povědomí o bezpečnosti a legislativě	268	32%
4	Práce s poruchami učení	224	27%
5	Práce s klimatem třídy (atmosféra ve třídě, vztahy mezi žáky, řešení šikany, atd.)	161	19%
6	Formy zapojení žáka do aktivit celé třídy	135	16%
7	Komunikace s rodinou žáka	127	15%
8	Komunikační dovednosti	97	12%
9	Spolupráce a komunikace s učitelem	71	8%
10	Ostatní	62	7%

Také v této otázce mohlo být označeno více položek. Nejvíce odborných poznatků postrádají respondenti v práci se žáky s poruchami chování, což je opět v souladu se zkušenostmi z praxe, Školy často zmiňují potřebu metodického vedení v oblasti poruch chování. Překvapivě se 17 % (druhá nejvyšší četnost) odpovědí týká absence vědomostí o žácích se SVP. Tyto kompetence byly výše účastníky výzkumného šetření vybrány jako nejdůležitější pro výkon profese AP.

Závěr

Analýza, která byla prováděna jako součást projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v České republice, se týká možností, parametrů vzdělávání a přiměřenosti obsahu vzdělávání vedoucí k získání kvalifikace potřebné pro výkon pracovní pozice AP. Výsledky předložené analýzy zásadně ovlivní navrhovaný systém vzdělávání AP. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 838 AP. Z počtu 838 respondentů byly v 94 % (785) ženy, zbývajících 6 % (53) byli muži. Průměrný věk účastníků výzkumného šetření byl 38 let. Respondenti byli osloveni na území České republiky. Největší počet respondentů pocházel z Jihočeského kraje (13 % AP), na druhém místě z hlediska četnosti byl Jihomoravský kraj (12 % AP), poté Olomoucký kraj (11 % AP) a Karlovarský kraj (10 % AP). Do šetření se nezapojil žádný respondent z Plzeňského kraje.

V oblasti vzdělání více než polovina AP disponuje středoškolským vzděláním s maturitou (53 %), 27 % dotázaných udávalo ve svých odpovědích vzdělání vysokoškolské. Základní vzdělání má 1 % AP a učební obor bez maturity 10 %. Největší procento AP (46 %) absolvovalo akreditovaný vzdělávací program pro AP v zařízení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Naopak nejméně AP (3 %) získalo odbornou kvalifikaci středním vzděláním v oboru zaměřeném na přípravu pedagogických pracovníků. V rámci doplnění či rozšíření odborné kvalifikace absolvovalo další kurzy celkem 45 % AP. Tito asistenti dále uvedli, že nejpřínosnější pro ně byly kurzy zaměřené na práci s dětmi s mentálním postižením a poruchou autistického spektra, dále pak kurzy zaměřené na speciální

pedagogiku, pedagogiku či studium AP. Součástí dalšího vzdělávání AP má být rozhodně praxe, nácvik konkrétních situací s prací s dětmi se SVP a návštěva konkrétních zařízení. Dále se AP měli vyjádřit k tomu, jaká témata v rámci vzdělávání/přípravy chyběla. Z části odpovědí vyplynulo, že během vzdělávání/přípravy nejvíce postrádali praxi či konkrétní ukázky a dále témata ze speciální pedagogiky či pedagogiky. Dále se AP uvedli, že další vědomosti, znalosti či dovednosti, které nyní potřebují pro svou praxi, v rámci vzdělávání/přípravy nezískali.

Dostupnost vzdělávacích programů, určených k výkonu práce AP hodnotilo 33 % z nich jako dobrou a 31 % jako velmi dobrou. Shodně hodnotili AP i dostupnost dalšího vzdělávání, kdy 37% z nich hodnotilo jeho dostupnost jako dobrou, tak 28 % z nich jako velmi dobrou.

Při pregraduální přípravě bylo 73 % AP dostatečně obeznámeno s tím, jaké konkrétní činnosti mohou vykonávat a zároveň jaké jsou jejich povinnosti a odpovědnost. Výrazná většina AP (90 %) se domnívá, že jejich povinnosti odpovídají kompetencím nabytým během jejich přípravy a vzdělávání. 10 % AP se v rámci doplňující otevřené otázky vyjádřilo, v jakých oblastech jejich povinnosti nekorespondují s profesí. Jedná se zejména o prolínání rolí AP x učitel.

Autoři:

doc. Mgr. PaedDr. Jan Michalík, Ph.D.

doc. Mgr. Jiří Langer, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Petra Křížkovská

Mgr. Veronika Švecová

Seznam literatury

1. Michalík, J. 2014. *Návrh standardu činnosti asistenta pedagoga*. Olomouc: UP Olomouc – pracovní verze.
2. Standardy pro udělování akreditací. In: *MŠMT* [online]. 2010. vyd. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/JMStandardyDVPP1a.pdf>
3. Zákon č. 563/2004 Sb., v platném znění
4. Vyhláška č. 317/2005 Sb., v platném znění